

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4CdoR/10/2025
Identifikačné číslo spisu: 7124210132
Dátum vydania rozhodnutia: 25.09.2025
Meno a priezvisko: JUDr. Nora Halmová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:7124210132.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. P. Z., narodeného XX. O. XXXX, D., Š. XXX/XX, právne zastúpený advokátom JUDr. Lukášom Bodnárom, Košice, Hrnčiarska 8, proti žalovanej O. Y. S., narodenej XX. L. XXXX, D., G. XXXX/X, o návrhu na obnovu konania Okresného súdu Košice I pod sp. zn. 11P/141/2015 o rozvod manželstva a o úpravu práv a povinností k maloletým deťom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 12P/82/2024, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 13. marca 2025 sp. zn. 4CoP/129/2024, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Mestský súd Košice (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením z 25. októbra 2024 č. k. 12P/82/2024-105 zastavil konanie, z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za návrh na obnovu konania.

2. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie podal žalobca odvolanie, o ktorom Krajský súd v Prešove uznesením z 13. marca 2025 sp. zn. 4CoP/129/2024 rozhodol tak, že podľa § 386 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) odvolanie odmietol. Rozhodnutie odôvodnil tým, že odvolanie smerovalo proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku, proti ktorému nie je odvolanie prípustné.

3. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. e) a písm. f), a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhol, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu, ako aj uznesenie súdu prvej inštancie, zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Namietal, že odvolací súd neposkytol ochranu práv žalobcu, nevzal do úvahy, že rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo vydané v kontexte preukázaných administratívnych prietahov na strane súdu a ignoroval celkový rámec prípadu. Ďalej namietal, že námietka zaujatosti, ktorú v konaní podal bola vecne konkretizovaná. Zároveň položil otázku, ktorá podľa dovolateľa v

rozhodovacej praxi ešte nebola vyriešená: „Je odvolanie proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku (§10 zákona o súdnych poplatkoch) neprípustné aj v prípade, ak súd prvej inštancie v odôvodnení rozhodnutia výslovne uvedie poučenie o prípustnosti odvolania, a zároveň na strane účastníka existujú závažné prekážky (kritický zdravotný stav, extrémne nepriaznivá sociálna situácia, sporné a neobjektívne posúdenie žiadosti o oslobodenie od poplatku, viacnásobne namietaná zaujatosť konajúceho sudcu), ktoré mohli významne ovplyvniť schopnosť efektívne brániť svoje práva, a ak odvolací súd tieto kumulatívne okolnosti nezohľadní a odvolanie odmietne s poukazom na striktnú jednoinštančnosť poplatkového konania. “.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je procesne prípustné a je potrebné ho odmietnuť.

5. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

6. Podľa § 420 písm. e) a písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

7. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolaateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolaateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a) až f) CSP irelevantné, či k dovolaateľom namietanej vade došlo alebo nedošlo.

8. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. V danom prípade je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým bolo odmietnuté odvolanie žalobcu proti uzneseniu súdu prvej inštancie o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku.

11. Proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 355 ods. 2 CSP). Uznesenia, proti ktorým zákon odvolanie pripúšťa, sú taxatívne vymenované v ustanovení § 357 CSP, pričom podľa § 14 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov, ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie vo veciach poplatkov sa primerane použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku okrem § 357 písm. a).

12. V systéme opravných prostriedkov slovenského civilného procesného práva je základným (riadnym) opravným prostriedkom pre nápravu chýb a iných nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie odvolanie. Dovolanie ako opravný prostriedok je opravným prostriedkom mimoriadnym a vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárnym (t. j. odvolanie, resp. odvolací prieskum, predchádza dovolaniu, resp. dovolaciemu prieskumu). To znamená, že zmyslom a účelom dovolania ako procesného inštitútu a v tom dôsledku úlohou dovolacieho súdu je preskúmať zákonnosť a vecnú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu - t. j. či odvolací súd riadne preskúmal namietané odvolacie dôvody (odvolacie námietky) a či k nim zaujal správny právny záver - a svojou rozhodovacou činnosťou zasiahnuť do rozhodnutia odvolacieho súdu a odstrániť namietané nesprávnosti v prípade, že ich odvolací súd svojim procesným postupom sám nenapravil. Ale ak zákon vylučuje prípustnosť odvolania proti konkrétnemu rozhodnutiu súdu prvej inštancie, odvolací súd (rešpektujúc zásadu, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, zakotvenú v čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky) nemá nijakú zákonnú možnosť vytýkané chyby a nedostatky preskúmať a ich prípadný výskyt napraviť. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní potom vyplýva, že ak zákon vylučuje možnosť preskúmať súdne rozhodnutie v opravnom konaní vedenom pred riadnou opravnou inštanciou - odvolacím súdom, o to viac (argumentum a minori ad maius) treba za vylúčené považovať preskúmanie tohto súdneho rozhodnutia pred mimoriadnou opravnou inštanciou - dovolacím súdom. V opačnom prípade by nastala celkom absurdná situácia (argumentum ad absurdum), nedávajúca žiaden rozumný zmysel, kedy by dovolací súd preskúmaval konanie a rozhodnutie odvolacieho súdu (teda jeho zákonnosť a vecnú správnosť), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden zákonný (právny) dôvod, na základe ktorého by sa vôbec mohol zaoberať určitou argumentáciou procesnej strany a preskúmať jej opodstatnenie. Odvolanie by sa tým stalo len nevyhnutnou formulou, aby po jeho odmietnutí strana mohla podať dovolanie (ako opravný prostriedok subsidiárny k odvolaniu) a dovolací súd by tak de facto vykonával základný (riadny) opravný prieskum, a teda suploval prieskumnú činnosť riadneho opravného súdu (odvolacieho súdu), hoci zákon riadny opravný prieskum (odvolací prieskum, odvolanie) v danom prípade vylučuje (napr. 9Cdo/70/2022, 9Cdo/119/2023).

13. Inými slovami, ak zákon proti určitému typu súdneho rozhodnutia vyhlási riadny opravný prostriedok za právne neúčinný (t. j. že sa ním v danom prípade nemožno úspešne domáhať nápravy chýb a nedostatkov pred súdom nižšej inštancie), z logiky veci nemôže byť právne účinným ani mimoriadny opravný prostriedok. Inak by právna úprava riadneho opravného prostriedku pre tento typ súdneho rozhodnutia v inštančnom postupe celkom stratila svoj význam a zmysel (ratio legis), bola by v rozpore so zásadou vylúčenia tzv. redundancie (nadbytočnosti v právnom poriadku, tzn. že každý právny inštitút má v právnom poriadku svoje opodstatnenie) a s princípom prezumpcie racionálneho zákonodarcu, ktorý je nevyhnutným predpokladom existencie právnej istoty a právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a zároveň by sa tým poprela účelnosť práva ako základná právna hodnota. Pokiaľ zákon proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie vylučuje prípustnosť odvolania ako riadneho opravného prostriedku, tým skôr (a fortiori) je vylúčená i prípustnosť dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

14. V posudzovanej veci z uvedeného vyplýva, že ak zákon proti uzneseniu súdu prvej inštancie nepripúšťa odvolanie, nemožno proti tomuto rozhodnutiu úspešne podať ani dovolanie. Na tomto základe dovolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalobcu proti napadnutému uzneseniu

odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd z dôvodu neprípustnosti odmietol jeho odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie o zastavení konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku nemožno vyvodiť, a preto dovolanie, ktoré smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

18. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá Civilného sporového poriadku).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.